

عنوان مقاله:

تحلیل دعاها و مناجات های عرفانی مثنوی معنوی براساس نظریه کنش های گفتاری سرل

محل انتشار:

فصلنامه عرفان اسلامی، دوره 18، شماره 72 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 16

نویسندگان:

ریحانه فرجی - دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی، واحد خلخال، دانشگاه آزاد اسلامی، خلخال، ایران.

علی اکبر افراسیاب پور - دانشیار دانشگاه شهید رجائی، تهران، ایران. نویسنده مسئول: ali412003@yahoo.com

ثورالله نوروزی داودخانه - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

محمد رحیمی - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد خلخال، دانشگاه آزاد اسلامی، خلخال، ایران.

خلاصه مقاله:

دعا و مناجات با پروردگار، از روحانی‌ترین لحظات زندگی هر انسان خداشناس و دین‌مدار است و مثنوی معنوی نیز به‌عنوان شاهکار عرفانی زبان فارسی سرشار از دعا و مناجات‌هایی است که مولانا گاه از زبان خود و گاه از زبان شخصیت‌های مثنوی بیان‌نموده‌است. دعا و مناجات‌های مثنوی، دارای کنش‌های گفتاری خاصی است که نشانگر معنی ثانوی آن‌هاست. نظریه «کنش گفتاری» به‌عنوان یکی از مباحث مهم تحلیل گفتمان در حوزه دانش زبان‌شناسی در آغاز توسط «آستین» مطرح‌شد و سپس، «سرل» طبقه‌بندی پنج‌گانه‌ای را برای آن ارائه‌داد. پایه نظریه کنش گفتاری سرل بر این استوار است که نقش‌های فعل و به‌دنبال آن جمله را در فرایند گفتمان می‌توان به پنج دسته کنش‌های اظهاری، عاطفی، ترغیبی، تعهدی و اعلامی تقسیم‌بندی کرد. در پژوهش حاضر تلاش شده‌است به شیوه تحلیل محتوایی و برمبنای تئوری کنش‌های گفتاری سرل، به تحلیل دعاها و مناجات‌های مثنوی پرداخته‌شود. نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش نشان می‌دهد، هریک از دعاها و مناجات‌های مولانا دارای کنش گفتاری خاصی است و از میان طبقه‌بندی پنجگانه سرل، «کنش ترغیبی» نسبت به دیگر کنش‌های گفتاری بسامد بالایی دارد و «کنش اعلامی» در آن‌ها به‌کاررفته‌است.

کلمات کلیدی:

دعا و مناجات، کنش های گفتاری، مثنوی معنوی، مولانا

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1470411>

